

Dezinformáció az Európai Unió ellen

A Political Capital és a Friedrich-Ebert-Stiftung tanulmánya

2021. június

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	3
A céltábla: az EU	4
Mit értünk dezinformáció alatt?	4
A dezinformáció fókuszában: az EU.....	5
A Kreml szerint az Unió egyszerre náci, egyszerre baloldali	7
Az információhiány egy aranybánya az EU-ellenes dezinformációs kampányok számára.....	17

Vezetői összefoglaló

- **Az Európai Unió elleni dezinformáció terjesztése már nem csak az EU-n kívüli államok sajátja.** Mára több európai uniós tagállam, főként Magyarország és Lengyelország kormánya is erős EU-ellenes dezinformációs kampányokkal igyekszik saját hatalmát megszilárdítani, nem törődve azzal, hogy ez az Unióba vetett lakossági bizalmat is alááshatja.
- **Oroszország érdeke egy gyenge, döntésképtelen Európai Unió.** Az uniós piacon jelenleg az olyan nagy orosz cégeknek, mint a Gazprom vagy a Roszatom, követniük kell az EU jogszabályait. A Kreml sokkal szívesebben látna egy egyhangú döntéshozatalon alapuló Uniót, amely szövetségesei segítségével képtelen lenne megakadályozni az orosz cégek európai terjeszkedését, illetve azt preferálná, ha a lehető legtöbb szakpolitikai területen elég lenne egy-egy tagállammal külön tárgyalnia.
- **Az Unión belüli hibrid vagy autoriter államok az EU-ellenes dezinformációs narratívákkal teremtenek hamis ellenségképet.** Az európai főáramú politikai erők is gyakran találják meg bűnbakként az EU-t akkor is, ha a blokknak adott esetben nincs is jogköre cselekedni az adott területen. A magyar- vagy lengyel kormányok azonban évek óta hamis állításokon alapuló kampánnyal támadják „Brüsszelt”, ezzel egyfajta civilizációs harc részeként próbálva eladni saját autoriter politikai döntéseiket.
- **Az orosz és magyar EU-ellenes dezinformációs kampányok bizonyos elemeikben hasonlítanak, de közel sem azonosak.** A Kreml-barát narratívák igyekeznek megkérdőjelezni az Európai Unió létjogosultságát (pl. náci gyökerei vannak), kormányzati módszereit (pl. a németek irányítanak mindent) és szakpolitikáit is (pl. a szankciók illegálisak). Mindebből azt a következtetést vonják le, hogy a blokk bukásra van ítélve. A magyar EU-ellenes kampány leginkább uniós szakpolitikai kérdésekre koncentrálna (pl. migráció, „gender-kérdés”), a többi kérdéskört lényegesen kisebb hangsúllyal tárgyalja. Az Unión belüli autoriter rezsimek narratíváit szívesen használja fel a Kreml-barát média is, az ő szavaikkal bizonyítva, hogy az EU egyre közelebb kerül a széteséshez.
- **Növelni kell a lakosság ismereteit az Európai Unióról.** A legtöbb EU-ellenes dezinformációs narratíva azt használja ki, hogy az uniós, illetve a magyar lakosság kevés ismerettel rendelkezik az Unió működéséről, szakpolitikáiról. Emiatt, mintegy önvédelmi mechanizmusként, fontos lenne egyrészt az EU-val kapcsolatos ismeretek átadása a közoktatásban, illetve az EU-nak is többet kell költenie arra, hogy a saját működését, döntéseit népszerűsítse.

A céltábla: az EU

Az Európai Unió az elmúlt években a Kreml, illetve egyes tagállami kormányok dezinformációs hadjáratának célkeresztjébe került, a blokk pedig látszólag sikertelenül védekezik e támadások ellen. Erre tökéletes példa a Brexit, ahol az évek óta tartó EU-ellenes, részben hamis állításokra épülő kampány, a főáramú politikai erők Brüsszel-hibáztatása, illetve Nagy Britannia politikai-társadalmi sajátosságainak keveréke az ország Unióból való kilépéséhez vezetett. A Kreml, Budapest és Varsó dezinformációs kampánya mellett pedig nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az EU-Kína kapcsolatok romlásával Peking is egyre inkább az Unió ellen fordíthatja propagandagépezetét. Emiatt válik igazán fontossá, hogy az EU javítsa saját önvédelmi képességeit, például a lakosság Unióval kapcsolatos tudásának fejlesztésével.

Mit értünk dezinformáció alatt?

A dezinformáció napjaink egyik legégetőbb problémájává vált, különösen az orosz-ukrán konfliktus 2014-es kitörése, illetve a 2016-os amerikai elnökválasztásba történő orosz beavatkozás óta. Utóbbi esemény farvizén vált igen népszerűvé a post-truth fogalma is: a szókapcsolat „olyan helyzetre utal, amelyben az érzelmek és a szubjektív hiedelmek nagyobb szerepet játszanak, mint maguk a tények.”¹ A dezinformáció szó olyan nyilvánosan terjesztett információkra utal, amelyeket szándékos megtévesztés céljából hoznak létre.² A dezinformációs narratívák, kampányok gyakran az emberek érzelmeit, meglévő félelmeit, információhiányát, prekoncepcióit vagy magyarázatkeresésre való hajlamát használják ki.^{3 4} A megtévesztő kijelentéseknek számos formája lehet, Claire Wardle a First Draft News projekt keretében például hetet különböztet meg:⁵

1. A *szatíra* a dezinformáció legártalmatlanabb formája, amelyet nem a rossz szándék vezérel, de megtéveszthet olvasókat;
2. a *félrevezető tartalmak* az információ manipulálásával új keretbe helyeznek egy-egy problémát vagy személyt;
3. a *csaló tartalmak* létező, hiteles oldalak hírnevével visszaélve, azok megtévesztően hasonló másolatát felhasználva próbálják befolyásolni a közvéleményt;
4. a *hamis kapcsolat* kategóriába olyan cikkek kerülnek, amelyekben a címek, a képek vagy a képfeliratok a tartalomtól eltérő üzeneteket közvetítenek;

---

¹ Krekó Péter. (2020). *Tömegparanoia 2.0: összeesküvés-elméletek, álhírek és dezinformáció*. Athenaeum Kiadó.

² Ua.

³ Ua.

⁴ Policy Department for Citizens' Rights and Constitutional Affairs. (2019). *Disinformation and propaganda – impact on the functioning of the rule of law in the EU and its Member States*. European Parliament. Elérve: 2021.04.22. Link: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/608864/IPOL_STU\(2019\)608864_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/608864/IPOL_STU(2019)608864_EN.pdf)

⁵ Claire Wardle. (2017). *Fake News. It's complicated*. First Draft News. Elérve: 2021.04.22. Link: <https://firstdraftnews.org/latest/fake-news-complicated/>

5. a *hamis kontextus* arra utal, hogy egy-egy tényt az eredetitől eltérő kontextusba helyeznek, teljesen új értelmet adva nekik;
6. a *manipulált tartalmakban* a szerzők valós szövegeket vagy audiovizuális elemeket hamisítanak meg;
7. a *kitalált tartalmak* pedig teljesen hamis információkon alapulnak.

Ez a rövid lista is megmutatja, hogy a dezinformáció sokkal kifinomultabb tud lenni egy-egy teljességgel képtelen összeesküvés-elméletnél; sőt, a közvélemény manipulálása érdekében sokszor a manipulatív cikkek is tartalmaznak tényeket, részigazságokat, ez ugyanis hitelesebbé, hihetőbbé teheti a dezinformációs narratívákat.

Annak ellenére, hogy a dezinformáció csak az utóbbi években lett igazán népszerű téma, nem arról van szó, hogy az információ manipulációja újkeletű jelenség volna. A dezinformáció már az ókori görögöknél sem volt ismeretlen; Thuküdidész és Platón például e jelenség számlájára írta a peloponnészoszi háború pusztítását és az athéni demokrácia gyengülését.⁶ Rómában az Octavius és Marcus Antonius közötti polgárháború sem volt mentes a manipulációtól, utóbbi például a későbbi római császárról terjesztette azt, hogy lányát előbb saját fiához, majd egy illír törzs királyához adta volna hozzá.⁷

A korai modern kor sem szégyenkezhet. A *New York Sun* című újság 1835. augusztus 25-én jelentette meg az elsőt abból a hat cikkből, amelyek állítása szerint életet találtak a Holdon, az újság eladásainak megsokszorozódását eredményezve. Bár saját állítása szerint a lap ezzel a satírával gúnyolta a korábbi spekulációkat arról, hogy van élet a Holdon, az olvasók jelentős része nem vette az adást: még a Yale akkori kutatóinak egy csoportja is New Yorkba utazott, hogy megkeresse a sztori alapjául szolgáló cikkeket az *Edinburgh Journal of Science*-ben, ami valójában akkorra már évek óta nem tett közzé publikációkat.⁸ Természetesen a régebbi példák között említhetjük még a náci vagy szovjet háborús propagandát, de a hidegháború éveit is, amikor a Szovjetunió – többek között – információs műveletekkel igyekezett befolyásolni nyugati riválisainak szakpolitikai döntéseit, illetve a nyugati közvéleményt.⁹

A dezinformáció fókuszában: az EU

Amennyiben a dezinformáció nem újkeletű jelenség, felmerül a kérdés, hogy miért épp mostanra lett ilyen felkapott. Erre az első és legkézenfekvőbb válasz talán a technológia fejlődése, aminek köszönhetően a hírek minden korábbinál látottnál gyorsabban terjednek, elérhetőbbek bárki számára, és a blogokon, közösségi médiafelületeken szinte bárki előállíthat tartalmat. Ehhez hozzátartozik, hogy ezen felületek

---

⁶ Stephen Khan. (2021). *Fake news was a thing long before Donald Trump – just ask the ancient Greeks*. The Conversation. Elérve: 2021.04.22. Link: <https://theconversation.com/fake-news-was-a-thing-long-before-donald-trump-just-ask-the-ancient-greeks-155867>

⁷ Jesse Sifuentes. (2019). *The Propaganda of Octavian and Mark Antony's Civil War*. World History. Elérve: 2021.04.22. Link: <https://www.worldhistory.org/article/1474/the-propaganda-of-octavian-and-mark-antonys-civil/>

⁸ History.com. (n.d.) *"The Great Moon Hoax" is published in the "New York Sun"*. Elérve: 2021.04.22. Link: <https://www.history.com/this-day-in-history/the-great-moon-hoax>

⁹ Yehven Fedchenko. (2016). *Kremlin Propaganda: Soviet Active Measures by Other Means*. Estonian Journal of Military Studies, the journal of the Estonian National Defense College. Elérve: 2021.04.22. Link: <https://www.stopfake.org/en/kremlin-propaganda-soviet-active-measures-by-other-means/>

kevésbé szabályozottak, mint a hagyományos média. Igaz, a 2016-os amerikai események óta például az Európai Unióban kiemelt téma lett a közösségi média szabályozása a dezinformáció elleni küzdelem jegyében. A másik aspektusa ennek a kérdésnek az, hogy teljes állami médiagépezetek álltak rá a manipulatív narratívák terjesztésére, amelyeknek jelentős erőforrások állnak rendelkezésükre, hogy kihasználják a technológiai fejlődés nyújtotta lehetőségeket. Oroszország már a 2000-es évek elején külpolitikájának egyik kulcselemeként számolt a pozitív Oroszország-imázs terjesztésével,¹⁰ 2005-ben elindította az RT-t, 2014-ben pedig a *Spuntik Internationalt*.¹¹ Margarita Szimonjan, az RT főszerkesztője, 2018-ban „információs fegyverként” emlegette a csatornát, amelynek segítségével harcolni lehet az egész Nyugat ellen.¹² Az információ mára része Moszkva hibrid katonai koncepciójának is; az információs műveletek célja a támadó fél ellenzékének támogatása, megerősítése, az ellenfél harci potenciáljának csökkentése, az állami struktúrák és a lakosság befolyásolása.¹³ Ezeket az információs műveleteket pedig Moszkvából, központilag irányítják, többek között a Putyin-adminisztráció tagjai vállalnak szerepet benne¹⁴, de a műveletekben részt vesznek az orosz bel- és külföldi hírszerző szervek, azaz az FSZB, az SZVR, illetve a katonai hírszerzés, a GRU is.¹⁵ Oroszország mellett fontos szereplő még az a kínai kommunista rezsim is, amely jelentős erőforrásokkal próbálja befolyásolni a tajvani választásokat a Kína-barát politikai erők győzelme érdekében.¹⁶

Egyre inkább problémává válnak az olyan európai uniós tagállamok is, ahol központilag szervezett dezinformációs gépezetek működnek. Ennek a jelenségnek egyik előfutára Magyarország lett, ahol az állami média és a mára közel 500 lapból álló kormánypárti médiabirodalom manipulált információkkal igyekszik befolyásolni a közvéleményt, például a menekültkérdéssel vagy az Európai Unióval kapcsolatban.¹⁷ Ezeket a lapokat bizonyos esetekben az orosz mintához hasonlóan központilag vezérlik, például a Miniszterelnöki Kabinetirodából¹⁸ vagy a Miniszterelnökségből.¹⁹ A lengyel kormánypárt, a PiS szintén saját irányítása alá vonta az állami médiát, a külföldi médiakiadó vállalatok túlzott befolyása ellen

---

¹⁰ Szicherle Patrik. (2018). *Hogyan küzdünk a dezinformáció ellen?* Political Capital. Elérve: 2021.04.22. Link: https://www.politicalcapital.hu/pc-admin/source/documents/dezinfo_guide_tanulmany_20181126.pdf

¹¹ Fedchenko. (2016). *Kremlin Propaganda: Soviet Active Measures by Other Means*.

¹² EEAS. (2018). *Chief Editor: RT is like a "Defence Ministry"*. Elérve: 2021.04.22. Link: <https://euvsdisinfo.eu/chief-editor-rt-is-like-a-defence-ministry/>

¹³ In Moscow's Shadows. (2014). *The 'Gerasimov Doctrine' and Russian Non-Linear War*. Elérve: 2021.04.22. Link: <https://inmoscowshadows.wordpress.com/2014/07/06/the-gerasimov-doctrine-and-russian-non-linear-war/>

¹⁴ Bill Powell. (2014). *"Pushing the Kremlin Line"*. Newsweek. Elérve: 2021.04.22. Link: <https://www.newsweek.com/2014/05/30/pushing-kremlin-line-251587.html>

¹⁵ Fedchenko. (2016). *Kremlin Propaganda: Soviet Active Measures by Other Means*.

¹⁶ Nithin Coca. (2020). *Disinformation from China floods Taiwan's most popular messaging app*. Coda. Elérve: 2021.04.22. Link: <https://www.codastory.com/authoritarian-tech/taiwans-messaging-app/>

¹⁷ Keller-Alánt Ákos. (2020). *Szerkesztői utasítás a köztévénél: "Ebben az intézményben nem az ellenzéki összefogást támogatják"*. Szabad Európa Rádió. Elérve: 2021.04.22. Link: <https://www.szabadeuropa.hu/a/szerkeszttoi-utasitas-a-koztevenel-ebben-az-intezmenyben-nem-az-ellenzeki-osszefogast-tamogatjak-mtva-fidesz/30940923.html>

¹⁸ Szicherle Patrik és Wessenauer Veszna. (2017). *A media és a politika új viszonya Magyarországon*. Political Capital. Elérve: 2021.04.22.

¹⁹ Daniel Nolan és Shaun Walker. (2018). *Hungarian journalists admit role in forging anti-migrant 'atmosphere of fear.'* The Guardian. Elérve: 2021.04.22. Link: <https://www.theguardian.com/world/2018/apr/13/hungary-journalists-state-tv-network-migrants-viktor-orban-government>

érvel,²⁰ az állami olajvállalat, a PKN-Orlen pedig épp most teszi rá a kezét egy 20 regionális újságot, 120 helyi hetilapot és több mint 500 weboldalt tartalmazó médiaportfólióra.²¹

Az orosz, a magyar és a lengyel kormányok dezinformációs erőfeszítéseinek is központi elemei az Európai Unióval szembeni negatív kampányok, amelyek gyakran eltorzított információkra épülnek. Oroszország esetében az Unió Külügyi Szolgálatának keretében működő East Stratcom Task Force adatbázisa az „Európai Unió” keresőszóra 2015 februárja és 2021 áprilisa között 1209 találatot ad ki. A kifejezetten az Unió szétesését előrevetítő cikkek száma 142, a 2019-es uniós választásokkal kapcsolatban pedig 42 írást tartalmaz az adatbázis, ami természetesen csak egy apró szelete a Kreml Unió-ellenes információs offenzívájának.

Magyarországon a Political Capital 2019-ben igyekezett felmérni, hogy mennyire kritikusak a magyar kormánypárti és Kreml-barát médiumok az Unióval szemben. 713, 2019. január 1-je és 31-e között publikált olyan cikket vizsgáltunk meg 13 kormánypárti, konspirációs, illetve oroszbarát sajtótermék hasábjain, amelyek 76 százaléka tüntette fel rossz színben az Európai Uniót, többségében az EU migrációs politikájával, elitjével és Soros György uniós döntéshozatal feletti befolyásával kapcsolatban. A vizsgált cikkek döntő többsége vagy egyáltalán nem vagy aránytalanul kis mértékben mutatták be az ellenoldal véleményét, vagy cáfolható dezinformációt, alátámaszthatatlan érveket tartalmaztak. A vizsgált kormánypárti médiumok közül az MTVA volt a legkevésbé kritikus az EU-val szemben (54%), leginkább a jelentős mennyiségű Brexittel kapcsolatos, tárgyilagosan megírt cikk miatt, míg a 888.hu volt a legkritikusabb (86%).²² Ahogy a fenti Oroszországgal kapcsolatos példa esetében, úgy ez a kutatás is a magyar médiatér EU-ellenes dezinformációs tartalmainak egy kis részletét tudja csak bemutatni.

A Kreml szerint az Unió egyszerre náci és baloldali

Oroszország és az Európai Unió kapcsolata 2014-től, Moszkva Ukrajna ellen elkövetett agressziója következtében élesedett ki igazán. Az Unió először 2014. március 17-én vezetett be szankciókat 21 orosz és ukrán magánszemély ellen az Ukrajna területi integritását sértő eseményekben játszott szerepük miatt. 2014. június 23-án a Tanács megtiltotta a krími és a szevasztopoli eredetű termékek importját az Unió területére. 2014. július 29-én vezették be a célzott gazdasági szankciókat Oroszország ellen az MH17-es járat lelövése okán. Az intézkedéseket a tagállamok külügyminiszterei azóta félévenként meghosszabbították, az uniós szankciós listára kerülő orosz magánszemélyek és entitások körét pedig többször is kibővítették. Ezek az intézkedések gyorsan az orosz- és Kreml-barát dezinformációs erőfeszítések célkeresztjébe röpítették az Európai Uniót.

---

²⁰ VoA. (2021). *'This Was Your Favorite Program': Private Polish Media Go Off Air to Protest Tax*. Elérve: 2021.04.22. Link: <https://www.voanews.com/europe/was-your-favorite-program-private-polish-media-go-air-protest-tax>

²¹ Jan Cienski és Paola Tamma. (2020). *Poland's state-run refiner becomes a media baron*. Politico. Elérve: 2021.04.22. Link: <https://www.politico.eu/article/poland-pkn-orlen-press-takeover-media-government-andrzej-duda/>

²² Szicherle Patrik. (2019) *A Fidesz szerint az Európai Unió: csak migráció és más semmi*. 24.hu. Elérve: 2021.04.22. Link: <https://24.hu/kulfold/2019/02/20/fidesz-eu-migracio-alhir/>

Oroszország az Unióval szemben gazdaságilag, lakosságszámban nem képvisel igazán jelentős erőt, ráadásul az orosz cégek, például a Gazprom vagy a Roszatom, kénytelenek betartani az EU közös piaccal és versenypolitikával kapcsolatos szabályozásait is. Az Unió 2020-ban módosította a földgázra vonatkozó irányelveit, ezek szerint pedig minden új offshore gázvezetéknek, beleértve az Északi Áramlat 2-t, hozzáférést kell biztosítani harmadik feleknek – ami épp a Gazprom érdekeit sértheti. Moszkva az EU gyengítésével próbálja elérni egyrészt azt, hogy ne kelljen tartania az ilyen kellemetlen törvénymódosításoktól, másrészt pedig azt, hogy Brüsszel helyett inkább egy-egy tagállammal tudjon tárgyalni a lehető legtöbb szakpolitikai területen, ami javítaná a Kreml alkupozícióit. E célok elérésének eszköztárába tartozik az EU-ellenes dezinformáció terjesztése a közvélemény befolyásolására, épp úgy, ahogy az euroszeptikus, az egyhangú döntéshozatalon alapuló „nemzetek Európája” koncepciót képviselő erők támogatása is.

Oroszország szerint az EU egy náci vagy amerikai vagy „sorosista” projekt

Az Európai Uniót egy titkos elit alapította azzal a céllal, hogy világkormányt hozzanak létre – deklarálta 2015-ben az orosznyelvű mixednews.ru portál.²³ Más cikkek az állítólagos elit egy konkrét tagját nevezik meg: az Unió Richard Coudenhove-Kalergi ötletein alapul, aki a rasszok keverésével érte volna el, hogy az emberek irányíthatóvá váljanak, az EU létrehozását pedig az amerikai titkosszolgálatok finanszírozták. „Az Európai identitás megsemmisítése az uniós integrációs politika alapja” – zárja értekezését a czechfreepress.cz cikke.²⁴ Más írások szerint Coudenhove-Kalergi egyenesen az európai nemzetek kiirtását tervezte.²⁵ Egy harmadik, szintén a czechfreepress.cz által közölt értekezés már azt állítja, az Uniónak náci gyökerei vannak, azzal vádolva az Európai Gazdasági Közösség Bizottságának első elnökét, Walter Hallensteint, hogy az NSDAP fontos tagja volt.²⁶ Az ezekhez hasonló bizarr eredetelméletek nem csak a „nem-hivatalos” Kreml-párti oldalak jellemzői, az államilag támogatott RT spanyol felületén például arról olvashatunk, hogy az EU mindössze az Egyesült Államok megszálló kormánya európai földön.²⁷

A náci tematika az Európai Unió törvényalkotói munkájával, kormányzásával kapcsolatban is megmarad. Oroszbarát portálok állításai szerint például a világ a Negyedik Birodalommal áll majd szemben, mivel a német törvényt kiterjesztették az egész Unió területére.²⁸ Hasonló narratívák megjelennek a nácizmus

---

²³ EEAS. (2015). *EU was established by secret elites to form a world government*. Elérve: 2022.04.23. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/eu-was-established-by-secret-elites-to-form-a-world>

²⁴ EEAS. (2016). *The EU stands on the ideas of Richard Coudenhove Kalergi*. Elérve: 2021.04.23. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/the-eu-stands-on-ideas-of-richard-coudenhove-kalergi>

²⁵ EEAS. (2016) *Richard Coudenhove-Kalergi, pioneer of European integration, planned to carry out a genocide against the nations of Europe*. Elérve: 2021.04.23. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/richard-coudenhove-kalergi-pioneer-of-european-integration-planned-to-carry-out>

²⁶ EEAS. (2016). *The EU has Nazi roots*. Elérve: 2021.04.23. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/the-eu-has-nazi-roots-because-walter-hallstein-the-first>

²⁷ EEAS. (2020). *The EU is an occupational government on behalf of the US in Europe*. Elérve: 2021.04.23. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/eu-occupation-government-behalf-us-in-europe>

²⁸ EEAS. (2020). *The Fourth Reich is coming*. Elérve: 2021.04.26. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/the-fourth-reich-is-coming#>

vádja nélkül is. Ezekben arról van szó, hogy az EU tagállamai saját útjukat akarják követni, nem azokat a politikai döntéseket, amelyeket két-három központi hatalom erőltet rájuk.²⁹ Ebbe a kategóriába tartoznak az Unió szakpolitikáinak kritikája is, például a menekültüggyel kapcsolatban. Oroszbarát oldalak szerint például az EU (illetve a NATO) bürokratái számára a kereszténység egy leküzdendő akadály, amit segít a Nyugat-Európában egyre inkább elterjedő feminizmus, a multikulturalizmus vagy a genderideológia.³⁰ Egy román nyelvű cikk egyenesen „meleg diktatúrának” kiáltotta ki az EU-t.³¹ A Szeptnyik lengyel változata úgy véli, az EU „megengedi Soros Györgynek, hogy beleavatkozzon az európai államok belügyeibe.”³² Más állítások szerint az Unió direkt tette tönkre a balti államok gazdaságát, ami tömeges kivándorláshoz vezetett,³³ vagy kivezetné a készpénzt, hogy kizárólag a bőr alá ültetett chipekkel lehessen fizetni.³⁴ A „totalitárius” EU-rezsim mindeközben semmiféle kritikát nem fogad el.³⁵

A szakpolitikai kritika egyik válfaja az EU Oroszország ellen hozott szankcióinak kérdése. Visszatérő elem a szankcióellenes írásokban, hogy az Oroszország elleni szankciós politika „nem működik,”³⁶ az EU így saját magát lőtte vele lábon.³⁷ Ezek alapján az a kép bontakozna ki, hogy a Kremlt egyáltalán nem zavarják az uniós szankciók, de ezt megcáfolja azon manipulatív cikkek sorozata, amelyek kényszeresen próbálják bebizonyítani, hogy Oroszországra ezeket jogtalanul vetették ki. A német és az angol nyelvű News Front oldalak azt állították, az EU jogtalanul vetett ki szankciókat Moszkvára az MH17-es esete miatt, hiszen arra semmi bizonyítéka nem volt³⁸, de a Kreml szerint az ukrán krízisért sem lehetne büntetni Oroszországot, hiszen Moszkvának ahhoz sincs semmi köze.³⁹ Az EU büntetőintézkedéseinek a célja a Kreml-párti lapok állításai szerint a „ruszsofóbia erősítése” más szereplők érdekeinek előmozdítása érdekében.⁴⁰ A „más

---

²⁹ EEAS. (2015). *The nations within the EU want to speak for themselves*. Elérve: 2021.04.26. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/the-nations-within-the-eu-want-to-speak-for-themselves>

³⁰ EEAS. (2019). *EU and NATO view Christianity as a force that needs to be overcome*. Elérve: 2021.04.26. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/eu-and-nato-view-christianity-as-a-force-that-needs-to-be-overcome>

³¹ EEAS. (2018). *A gay dictatorship has been established in the EU*. Elérve: 2021.04.26. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/the-gay-dictatorship-has-been-established-in-the-eu>

³² EEAS. (2020). *The EU allows George Soros to intervene in the internal affairs of European countries*. Elérve: 2021.04.27. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/the-eu-allows-george-soros-to-intervene-in-the-internal-affairs-of-the-european-countries>

³³ EEAS. (2020). *The EU intentionally destroyed the economies of the Baltic States*. Elérve: 2021.04.26. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/the-eu-intentionally-destroyed-economies-of-the-baltic-states>

³⁴ EEAS. (2015). *EU prepares for another shocking move*. Elérve: 2021.04.26. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/eu-prepares-for-another-shocking-move>

³⁵ EEAS. (2016). *EU is a totalitarian regime that refuses criticism*. Elérve: 2021.04.27. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/eu-is-a-totalitarian-regime-that-refuses-any-level-of>

³⁶ EEAS. (2020). *European sanctions against Russia do not work*. Elérve: 2021.05.03. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/european-sanctions-against-russia-do-not-work>

³⁷ EEAS. (2020). *EU sanctions against Russia dealt a big blow to Europe itself*. Elérve: 2021.05.03. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/eu-sanctions-against-russia-dealt-a-big-blow-to-europe-itself>

³⁸ EEAS. (2020). *EU imposed sanctions after MH17 was shot down, but provided no evidence of Russia's liability*. Elérve: 2021.05.03. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/eu-imposed-sanctions-after-mh17-was-shot-down-but-provided-no-evidence-of-russias-liability>

³⁹ EEAS. (2020). *Russia is wrongfully being sanctioned as a result of the Ukrainian crisis*. Elérve: 2021.05.03. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/russia-is-wrongfully-being-sanctioned-as-a-result-of-a-ukrainian-crisis>

⁴⁰ EEAS. (2020). *The objective of EU sanctions is to increase Russophobia*. Elérve: 2021.05.03. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/the-objective-of-eu-sanctions-is-to-increase-russophobia>

szereplők” kiléte sem maradhat titok az oroszbarát médiavilágban: lehet ez a szereplő az Egyesült Államok,⁴¹ a civil szervezetek⁴² vagy a „transznacionalista kapitalista vállalatok.”⁴³

A Kreml-barát portálok szerint az Unióra nem várhat más, mint a szétesés, és ez leginkább Németország miatt fog bekövetkezni. Egy YouTube-videó szerint például az Unió hamarosan összeomlik saját problémái súlya alatt, amiért Angela Merkel tehető felelőssé.⁴⁴ A szlovák *Zem a vek* a német kancellár autokratikus hatalomgyakorlását okolja az Unió közelgő kimúlásáért.⁴⁵ A Kreml-barát propaganda más esetekben nem az egész Unió széteséséről beszél, inkább egy-egy országot, országcsoportot biztat a blokk elhagyására, például azért, hogy elkerüljék az „Egyesült Államok és Izrael által generált migránskrízis” következményeit.⁴⁶ Az EU összeomlását beharangozó cikkek száma a koronavírus-krízis hatására felerősödtek, kihasználva először az EU nehézkes reakcióját a járvány olaszországi felfutására⁴⁷, majd a vakcinavásárlási programmal kapcsolatos problémákat.⁴⁸ A Kreml propagandamédiáinak egy-egy esetben megoldása is van a problémára: a Ria Novosztyi egy Soros György szájába adott (valójában soha el nem hangzott) idézettel bizonygatja, hogy Oroszország segíthet az Uniónak elkerülni az összeomlást.⁴⁹

Az első kulcsfontosságú Kreml-párti üzenet az Unióval kapcsolatban tehát az, hogy a közösség kétes, vagy egyenesen rosszindulatú célok elérése érdekében jött létre, legyen az az európai emberek elleni népiirtás, a nácizmus terjesztése, vagy éppen az Egyesült Államok parancsainak végrehajtása. Ezekkel a narratívákkal Oroszország megkérdőjelezi az Unió létjogosultságát, és kifejezetten annak „békeprojekt” imázsát. Az eredetmítoszok között, ahogy más narratívák esetében is, megfigyelhető az oroszbarát propaganda „ideológiamentessége”, amivel ugyanaz az üzenet eladható akár a jobboldali (pl. az európai identitás megsemmisítésével kapcsolatban), akár a baloldali (pl. a nácizmus okán) közönségnek.

A második üzenet az EU állítólagos antidemokratikus döntéshozatalát állítja a középpontba, ezzel kétséget ébresztve Brüsszel szakpolitikai döntései iránt, de ezek a narratívák is alkalmasak az Unió hiteltelenítésére, a blokkba vetett közbizalom aláadására. Ezekben a döntéshozatallal kapcsolatos üzenetekben Brüsszel mindig valamilyen külső hatalom vagy belső nagyhatalom képviselője, ami semmibe veszi az átlag európai

---

⁴¹ EEAS. (2021). *US needs proxy war against Russia in Ukraine as peacekeeper and control Europe*. Elérve: 2021.05.03. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/us-needs-proxy-war-against-russia-in-ukraine-to-act-as-peacekeeper-and-control-europe>

⁴² EEAS. (2021). *The call of Navalny's NGO for US sanctions on Russians proves that it is a foreign agent*. Elérve: 2021.05.03. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/navalny-ngo-us-sanctions-russians-proves-foreign-agent>

⁴³ EEAS. (2016). *The decision to extend EU sanctions against Russia until September*. Elérve: 2021.05.03. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/the-decision-to-extend-eu-sanctions-against-russia-until-september>

⁴⁴ EEAS. (2016). *The EU will soon collapse under the weight of problems*. Elérve: 2021.04.27. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/the-eu-will-soon-collapse-under-the-weight-of-problems>

⁴⁵ EEAS. (2016). *Angela Merkel's autocracy causes the dissolution of the EU*. Elérve: 2021.04.27. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/angela-merkels-autocracy-causes-the-dissolution-of-the-eu>

⁴⁶ EEAS. (2016). *Unless the Visegrád countries leave the European Union, they will be destroyed*. Elérve: 2021.04.27. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/unless-the-visegrad-countries-leave-the-european-union-they-will>

⁴⁷ EEAS. (2020). *In 2020, Italy called for help with the pandemic and only non-EU countries helped*. Elérve: 2021.04.27. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/in-2020-italy-called-for-help-with-the-pandemic-and-only-non-eu-countries-helped>

⁴⁸ EEAS. (2021). *Fiasco and catastrophe with vaccination brought huge reputation losses to the EU*. Elérve: 2021.04.27. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/fiasco-and-catastrophe-with-vaccination-brought-huge-reputation-losses-to-the-eu>

⁴⁹ EEAS. (2016). *If Russia will not help Europe, the EU will fall apart*. Elérve: 2021.04.27. Link: <https://euvsdisinfo.eu/report/george-soros-if-russia-will-not-help-europe-the-eu-2>

érdekeit, kizárólag a „nagy cél” elérését tartja szem előtt. Ezek a célok is természetesen kreáltak; ilyen lehet a keresztény identitás elpusztítása, a melegek, a menekültek képviselete, a kis tagállamok gazdaságainak tönkretétele –. A szankcióellenes narratívák hasonló elvre épülnek: (1) az Unió állampolgárainak érdekeivel ellentétes Oroszország megbüntetése, tehát az EU magát lövi lábba a szankciókkal; (2) jogtalanul vetették ki őket, de a szálakat a háttérben mozgó érdekek miatt kénytelenek voltak megtenni.

A harmadik üzenet a másik két fő narratíva alapján vonja le a végső következtetést: az EU pusztulásra van ítélve, a tagállamoknak pedig minél hamarabb el kell hagyniuk azt. Az EU-ból való kilépés, az Unió dezintegrációja a Kreml propagandájában pusztán pozitív változásokkal kecsegtetnek, mint például a nemzeti szuverenitás biztosítása vagy a gyorsabb gazdasági fejlődés. A Kreml-barát cikkek az Európai Unió minden egyes szakpolitikai hibáját, késlekedését kihasználják, különösen a koronavírus-járvány kapcsán, azt állítva, hogy a tagállamok sokkal jobban tudnák önállóan kezelni a kihívásokat. Ezeket a hibákat, késlekedéseket a Kreml-barát hálózat felnagyítja, nem számol be az EU ezek kijavítására tett lépéseiről (pl. „elfelejtették” megemlíteni, hogy a tagállamok később jelentős segítséget nyújtottak az olaszoknak), illetve akkor is Brüsszelre hárítják a felelősséget, ha az nem feltétlenül tehet róla (pl. a vakcinák gyártási problémák miatti késéseikor).

A Kreml dezinformációs erőfeszítései az Európai Unió esetében sem alkalmasak új társadalmi törésvonalak kialakítására, az Unióval kapcsolatos párbeszéd teljes átformálására, de ki tudják használni a már létező törésvonalakat. A Kreml egymaga nem tud igazán jelentős hatást kifejteni az európai közvéleményre, mivel az oroszbarát „alternatív” vagy államilag támogatott propagandaoldalak népszerűsége általában meglehetősen alacsony. Moszkva akkor tudja hatékonyabban célba juttatni az üzeneteit, ha erős európai szövetségesei, mint az olasz Lega vagy a francia Nemzeti Tömörülés, segítenek narratívái terjesztésében.⁵⁰

A magyar kormány csak az orosz narratívák egy részét fedti le, de azt hatékonyan

A Kreml európai szövetségeseinek egyike a jelenlegi magyar kormány. Az Orbán-kabinet politikai stratégiájának egyik alapeleme a mesterséges konfliktusok szítása, majd folyamatos fokozása. A magyar kormánypártoknak e stratégia végrehajtására rendelkezésükre áll egy több mint 500 címet számláló médiabirodalom, illetve a teljes, egyre növekvő költségvetésű állami média is. E felületeken a kormány, a kormányzati irányítású média, illetve a kormányt támogató egyéb oldalak magyarok széles köréhez tudják eljuttatni üzeneteiket, belföldön így jelentős befolyást gyakorolnak a közvélemény alakulására. A kiszemelt ellenségek sorába illeszkedik az Európai Unió is. A kormány EU-ellenes kampánya a 2015-ös menekültválság farvizén erősödött fel, azóta pedig szinte folyamatosan Brüsszel a kormánypárt és a kormányzati irányítású médiabirodalom egyik legfontosabb célpontja.

---

⁵⁰ Szcicherle Patrik, Adam Lelonek, Grigorij Meseznikov, Jonas Syrovatka, Nikos Stepanek. (2019). *Investigating Russia's role and the Kremlin's interference in the 2019 EP elections*. Political Capital. Elérve: 2021.04.27. Link: https://www.politicalcapital.hu/pc-admin/source/documents/pc_russian_meddling_ep2019_eng_web_20190520.pdf

A magyar kormánypárt Unió-ellenes narratívája ugyanakkor számos ponton eltér a Kreml propagandájától. Az egyik legfontosabb különbség, hogy a kormányzati irányítású médiában nem vonják kétségbe az Európai Unió létjogosultságát, és nem is érvelnek az Európai Unióból történő kilépés szükségessége mellett. Ellenpéldák természetesen vannak, a XXI. Század Intézet egy elemzése például meglehetősen pozitív hangnemben szól a Brexitről, kiemelve, hogy az EU-UK megállapodás a kilépésről „véget vetett az Európai Unió bürokratáitól való függésnek, a bevándorlás, a kereskedelempolitika, valamint a halászat terén is lehetővé tette a brit szuverenitás visszaszerzését”, hozzátéve, hogy a szigetország az EU-n kívül jelentős összegeket is megspórolhat a jövőben. A kormánypárti elemzők szerint, ha az Egyesült Királyság gazdasága tartósan növekszik, számos más tagállam is elhagyhatja az „egyre inkább a föderalizmus irányába haladó” EU-t.⁵¹ Emellett egyes kormánypárti véleményvezérek, mint Bayer Zsolt, többször eltemették már az Európai Uniót, ami „csak anyagi érdek, rideg számítás, ostoba ideológiák sosem látott diktatúrája.”⁵²

A magyar kormány egyik fő célja a „nemzetek Európájának” reklámozása, amit szembeállít az úgynevezett „Európai Birodalom” koncepcióval⁵³, azt sugallva, hogy Brüsszel titokban hatásköröket von el az uniós tagállamoktól.⁵⁴ A nemzetek Európája koncepció alapvetően az uniós hatáskörök szűkítését és az egyhangú szavazások kiterjesztését célozza. Ugyanakkor a Kremlhez hasonlóan a magyar kormánypárti üzenetektől sem áll távol, hogy totalitárius diktatúrának írják le az Uniót, Orbán Viktor például többször is azzal vádolta „Brüsszelt,” hogy Szovjetuniót csinálna az EU-ból.⁵⁵

A kormány legfontosabb narratívája annak EU-ellenes harcának kontextusában értelmezhető: ebben az Orbán-kormány igyekszik a helyes útra téríteni a magyarok által egyébként támogatott európai együttműködést, megakadályozni, hogy Magyarország ismét elveszítse szuverenitását. Mindeközben a „lopakodó hatáskörelvonásról” szóló állítások a jogállamisági vitában is hasznosnak lehetnek, hiszen ez éppen azt sugallja, hogy az Unió követ el jogsértéseket saját működése során.

A nemzetek Európája – Európai birodalom kérdéskört taglaló narratívával kapcsolatban több kérdés is felmerül. Az első és legfontosabb, hogy „Brüsszelnek” pontosan milyen hatásköröket kellene visszaadnia a tagállamoknak, és milyen szakpolitikai területeken kellene egyhangúlag dönteni. Szintén fontos kérdés, hogy mennyire lenne hatékony, ha az Unió egyhangúlag próbálna dönteni például a legtöbb egységes piaccal kapcsolatos kérdésről vagy a mezőgazdasági szabályokról, azt ugyanis pontosan látjuk, például a külpolitika esetében, hogy ez a szavazási mód nem hatékony. Olyasmi pedig, hogy „lopakodó hatáskörelvonás”, nem létezik: az Európai Bizottságnak minden törvényjavaslat esetében tisztán meg kell jelölnie javaslatának jogalapját, hiszen az EU döntései megtámadhatók az uniós bíróságon, ami

⁵¹ Matyi Tamás, Bíró András. (2021). *Sikerrecept lehet a Brexit?* XXI. Század Intézet. Elérve: 2021.04.27. Link: <https://www.xxiszazadintezet.hu/sikerrecept-lehet-a-brexit/>

⁵² Minden Szó. (2020). *Bayer Zsolt – az Európai Unió a mi nagy halottunk immár.* Elérve: 2021.04.28. Link: http://mindenszo.hu/bayer-zsolt-az-europai-unio-a-mi-nagy-halottunk-immar/?fbclid=IwAROS3T-k3ZwcdsXEe5wSIDR5RIACbItDT4Q4bfSdq_1HLY6X06rEJyJz7p8

⁵³ Orbán Balázs. (2019). *A nemzetek Európája az Európai Birodalom ellen.* Mandíner. Elérve: 2021.04.27. Link: https://mandiner.hu/cikk/20190523_orban_balazs_magyarorszag_biztonsagos_hely

⁵⁴ Portfólió. (2016). *Orbán: először fogadták el a magyar megközelítést Brüsszelben.* Elérve: 2021.04.27. Link: <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20160222/orban-eloszor-fogadtak-el-a-magyar-megkozelist-brusszelben-227547>

⁵⁵ Népszava. (2020). *Orbán szerint ha elfogadnák a jogállamisági mechanizmust, akkor az EU-ból Szovjetuniót csinálnak.* Elérve: 2021.04.27. Link: https://nepszava.hu/3099098_orban-szerint-ha-elfogadjak-a-jogallamisagi-mechanizmust-akkor-az-eu-bol-szovjetuniot-csinaltak

megsemmisítheti azt, amennyiben az Uniónak nincs jogalapja dönteni az ügyben, és hatásköröket pedig csak akkor kapna Brüsszel, ha egyhangúlag módosítanák az EU alapszerződéseit.

Az Unió kormányzását, szakpolitikai döntéseit kritizáló narratívák a magyar EU-ellenes dezinformációs paletta legszélesebb csoportját képviselik. A magyar kormánypart és a köré épülő médiabirodalom rendszeresen kritizálja az EU-t migrációs politikájáért, ami Budapest szerint túl megengedő, mert a „migráció menedzselésére és nem megállítására koncentrál.”⁵⁶ A migrációs vitát a magyar kabinet a végeletekig leegyszerűsítette. Az alapvetően humanitárius és biztonságpolitikai szempontok között egyensúlyozó szakpolitikai területnek csak a biztonságpolitikai aspektusára koncentrál, aki pedig eltér ettől az állásponttól, az kérdés nélkül a migránspart, keresztény-ellenes táborba kerül. Így az Európai Unió migrációs politikája, amely kénytelen egyensúlyozni a szakpolitikai területen tagállami szolidaritásért küzdő déli tagállamok, illetve a bevándorlást részben vagy teljesen elutasító keleti államok érdekei között, automatikusan utóbbi csoportba került. Ezt a besorolást pedig a kabinet manipulatív információk közlésével igyekszik népszerűsíteni: a kormány hosszú ideig azzal vádolta az EU-t, hogy egyhangúság helyett minősített többséggel fogadta el a menedékkérők átmeneti kvóta alapján történő elosztását,⁵⁷ holott a Fidesz által is megszavazott Lisszaboni Szerződés alapján vészhelyzet esetén a Tanács minősített többséggel dönthet az átmeneti menekültügyi rendszerről.

A kormánypartai állítások visszatérő eleme továbbá, hogy az Európai Unió valójában Soros György vagy a Soros-hálózat irányítása alatt áll. Magyarország Európai Unió Melletti Állandó Képviselőinek honlapján is szerepel például egy cikk, miszerint „*egyértelmű a kapcsolat a Soros-hálózat és az Európai Bizottság között*”, mindezt arra alapozva, hogy a Bizottság „rögtön megtámadta a magyar kormányzat újabb tájékoztató kampányát”. Frans Timmermans uniós biztos, írja az állandó képviselő, „a brüsszeli bürokrácia, a migrációpartai elit” csúcsteljesítője.⁵⁸ A magyar kormányfő Soros György Projekt Syndicaten megjelent, a kormányt kritizáló cikkére pedig annyit válaszolt, hogy a „Soros-hálózat” egymás ellen hangolja az európai népeket, az üzletember pedig „nyílt parancsokat osztott ki az Európai Unió vezetőinek.”⁵⁹ Természetesen az Európai Unió magyar kormánnyal szembeni kritikái mögött is a „Soros-hálózat” áll a kormánypart olvasatában, akik hamis információkkal veszik rá a Bizottságot Magyarországra támadására.⁶⁰

Az EP-választási kampány elején, 2019 januárjában a Magyar Idők állítása szerint nyilvánvaló bizonyítékokat mutatott, amiből kiderül, „Soros gyakorlatilag kézivezérlé az Uniót”. Az üzletember állítólag az EP-ben is komoly befolyást szerzett, és a Nyílt Társadalom Alapítványok (OSI) lobbistái „naponta járnak

---

⁵⁶ Bíró András, Troska Dániel. (2020). *Nincs vége a migrációs válságnak: Brüsszel újra próbálkozik*. XXI. Század Intézet. Elérve: 2021.05.25. Link: <https://www.xxiszazadintezet.hu/nincs-vege-a-migracios-valsagnak-brusszel-ujra-probalkozik/>

⁵⁷ Dull Szabolcs, Márton Balázs. (2017). *Elbtkta a kvótaper a kormányt*. Index. Elérve: 2021.05.25. Link: https://index.hu/kulfold/eurologus/2017/09/06/az_europai_birosag_dontese_a_kvotaperben_1294_menekult_be_fogadasa/

⁵⁸ EU-brusszel.mfa.gov.hu. (2019). *Egyértelmű a kapcsolat a Soros-hálózat és az Európai Bizottság között*. Elérve: 2021.04.28. Link: <https://eu-brusszel.mfa.gov.hu/news/egyvertelmu-a-kapcsolat-a-soros-halozat-es-az-europai-bizottsag-koezoett>

⁵⁹ Infostart. (2020). *Orbán Viktor: a Soros-hálózat egymás ellen hangolja az európai népeket*. Elérve: 2021.04.28. Link: <https://infostart.hu/belfold/2020/11/25/orban-viktor-a-soros-halozat-egymas-ellen-hangolja-az-europai-nepeket>

⁶⁰ Origo. (2021). *A Soros-hálózat állhat a Magyarországról szóló újabb hazugságok mögött*. Elérve: 2021.04.28. Link: <https://www.origo.hu/nagyvilag/20210209-soros-kottajabol-hazudik-az-ellenzeki-media-es-politikusok.html>

be a parlamentbe”, hogy kifejtsék „áldásos” tevékenységüket. Ezt a befolyást pedig többek között a számukra kedvező migrációs politika támogatására és a magyar kormány elleni támadások ösztönzésére használják.⁶¹ A Transparency International *Integrity Watch* oldala szerint egyébként a Juncker-bizottság, amiről a Magyar Idők összeállítása szólt, a legtöbbet a Google és a Business Europe lobbistáival találkozott, az OSI pedig nincs a top 10-es listán.⁶²

Az uniós kormányzással kapcsolatos következő nagy kritikai hullámot a koronavírus váltotta ki. Mind a magyar kormánypárti, mind pedig a nemzetközi Kreml-barát portálok (beleértve a magyar nyelvűeket is) az EU védekezésének hibáira koncentráltak, főként azzal a felütéssel, hogy a nemzetállamok önmaguk sikeresebben birkóznak meg a kihívással, mint az EU. A narratívák középpontjában az állt, hogy az EU még a saját tagállamának, Olaszországnak sem tud segíteni, így Rómának EU-n kívüli államokhoz kellett fordulnia. Természetesen arról már sokkal ritkábban számoltak be ezek az orgánusok, hogy 2020. március 4-e és szeptember 30-a között uniós tagállamok 131 alkalommal nyújtottak orvosi természetű segítséget egymásnak, ebből 33 alkalommal Olaszországnak.⁶³

Magyarországon a kormányzati irányítású médiában az Unió kritikája nagyrészt eltűnt a 2020 nyarán elért költségvetési megállapodás megkötése után, és csak a jogállamisági feltételrendszer bevezetésével kapcsolatos viták felerősödésével jelent meg ismét igazán erősen, mikoris a retorika arra koncentrált, hogy az EU ahelyett, hogy a tagállamokat próbálná segíteni, inkább a jogállamisági vitákra koncentrált, amiknek nem most van itt az ideje.

A következő EU-ellenes kampány az oltások körül bontakozott ki: a magyar kormányzati narratívában az Unió elrontotta a közös vakcinabeszerezést, Brüsszel hibái miatt késnek a nyugati vakcinaszállítmányok, szemben a mindig pontosan érkező, a kormány által beszerzett keleti vakcinákkal. A vakcina-narratívákból azonban kimaradt például, hogy a Pfizer a vállalnál több vakcinát szállított az országnak, ahogy az is, hogy a késlekedések okai között olyanok is akadnak, amelyekre az Európai Bizottságnak nincs ráhatása (például gyártási problémák).⁶⁴

A Soros-narratíva kísértetiesen hasonlít az oroszbarát portálokon megfigyelhető uniós kormányzatról szóló állításokra: Brüsszel a magyar kormánypárti üzenetekben is mindössze egy külső hatalom képviselője, ami az EU tagállamaira akar erőltetni olyan, antidemokratikusan meghozott szakpolitikai döntéseket, melyek azok biztonságát, túlélését veszélyeztetik. Természetesen egyik üzenet sem említi, hogy Magyarország vagy bármely más tagállam aktív alakítója lenne az EU politikájának a tanácsi szavazatain és EP-képviselőin keresztül.

Az EU bizonyos szakpolitikai döntéseinek jogosságát annál inkább vitatja, és ez vissza is vezet a „nemzetek Európája koncepcióhoz”, jelesül ahhoz, hogy a tagállamok teljes egyetértése nélkül ne lehessen uniós döntéseket hozni. A kormánypárti körök egyes esetekben olyan erősen próbálják bizonyítani az EU antidemokratikusságát, hogy épp azt a kettős mércét alkalmazzák, amivel a Nyugatot szokta vádolni: egy Magyar Nemzet-cikk például az Unió intézményi válságát boncolgatva kijelentette, hogy a liberálisok

⁶¹ Origo. (2019). *Nyilvánvaló bizonyíték, Soros György irányítja az Európai Bizottságot*. Elérve: 2021. 04.28. Link: <https://www.origo.hu/nagyvilag/20190112-soros-gyorgy-eu.html>

⁶² Integrity Watch. (n.d.) *Juncker-Commission (2014-2018)*. Transparency International EU. Elérve: 2021.04.28. Link: <https://www.integritywatch.eu/index.php?oldcommission=1>

⁶³ ECFR. (2020). *European Solidarity Tracker*. Elérve: 2021.04.28. Link: <https://ecfr.eu/special/solidaritytracker/>

⁶⁴ BBC. (2021). *Covid: what's the problem with the EU vaccine rollout*. Elérve: 2021.05.04. Link: <https://www.bbc.com/news/explainers-56286235>

kétharmados többségbe kerültek az Európai Parlamentben, amivel az EP megszűnt demokratikus testület lenni⁶⁵ – csak éppen a szintúgy közvetlenül választott magyar parlamenti kormánypárti kétharmad esetében sosem jön elő, hogy ez bármiféle problémát jelentene, ráadásul míg az EP-képviselőket szavazatarányosan választják meg, a Fidesz-KDNP csak 2010-ben járt 50 százalékos szavazatarány felett, és úgy birtokolja a parlamenti helyek kétharmadát. Emellett ki kell emelnünk, hogy természetesen nincs liberális kétharmad az EP-ben: a liberális RE frakciónak 98 helye van a 105 fős testületben. A Magyar Nemzet valójában minden a magyar kormánypártoktól eltérő véleményű főáramú pártot a “liberális” csoportba számol, pedig az RE, a jobbközép EPP, vagy a szocialista S&D frakció közel sem szavaz egy irányba minden esetben, amikor pedig igen, akkor ez hosszú konszenzuskeresés eredménye az eltérő vélemények közt.

Magyarországon nemcsak a magyar kormánypárt, illetve a kormányzati irányítású média közöl EU-ellenes tartalmakat, hanem két másik csoport is. Az első a nem a KESMA-hoz tartozó, de a kormányzó párt iránt elfogult portálok köre, amelyek narratívák tekintetében nem mutatnak lényegesen újat a kormányzati irányítású lapokkal szemben, de sokkal élesebben fogalmazzák meg mondanivalójukat, főleg – vélhetően – a Fidesz szélsőjobboldal felé húzó szavazói igényeinek kielégítésére.⁶⁶ A másik csoportba tartoznak a Kreml-párti, alternatív, konspirációs portálok, mint például a News Front magyar ága. Ezek mára leginkább az EU-val kapcsolatban a magyar kormányzati irányítású, illetve szűrkezőnás kormánypárti oldalak tartalmainak megosztására fókuszálnak, az Unió helyett a kormánypárti oldalakon kevésbé fellelhető NATO-ellenes és Egyesült Államok-ellenes narratívákra összpontosítanak, betöltve ezt a „piaci rést” a magyar médiában.

Az ellenzéki oldalon is akadtak olyan kezdeményezések, amelyek árthattak az EU imázsának. Ilyennek tekinthetők az európai minimálnyugdíjat, minimálbért ígérő kezdeményezések, vagy más olyan EU-val kapcsolatos ígéret, amelyek olyan területeken szorgalmazzák uniós törvényalkotást, ahol az EU-nak nincs vagy csak korlátozott a hatásköre. Vegyük például az uniós minimálbért ígérő kezdeményezést: a választók ezt úgy értelmezhetik, hogy az EU bevezethetne valamiféle egységes minimumot vagy egy kötelező minimálbért minden egyes tagállam számára, de a Bizottság jelenleg a Tanács által tárgyalt tervezete mindössze a minimálbért definícióját állapíthatja meg egységesen.⁶⁷ Az uniós egységes minimálbért magyar ellenzék által sugallt formájában nem valósulhat meg, részben azért, mert az EU-nak erre nincs hatásköre és a tagállamok sem tudnának megegyezni ebben. Az ilyen, és ehhez hasonló ellenzéki narratívák azonban túlzott elvárásokat építhetnek az Unióval szemben, így sokan csalódhatnak az EU-ban (hiú) reményeik be nem teljesítése miatt.

---

⁶⁵ Fricz Tamás. (2020). *2021-ben szétszakadhat az Európai Unió*. Magyar Nemzet. Elérve: 2021.04.28. Link: <https://magyarnemzet.hu/velemeney/2021-ben-szetszakadhat-az-europai-unio-9147197/>

⁶⁶ Vadhajtások. (2021). *Az Európai Parlament megszavazta: a buzik szabadon buzulhatnak az Európai Unió területén*. Elérve: 2021.04.28. Link: <https://www.vadhajtasok.hu/2021/03/11/az-europai-parlament-megszavazta-a-buzik-szabadon-buzulhatnak-az-europai-unio-teruleten>

⁶⁷ Ana Matos Neves. (2021). *Schmit hopes for agreement on EU minimum wages by June*. Euractiv.com. Elérve: 2021.05.03. Link: <https://www.euractiv.com/section/eu-council-presidency/news/schmit-hopes-for-agreement-on-eu-minimum-wages-by-june/>

Orosz vs. magyar EU-ellenes narratívák

Az orosz és a magyar adminisztráció célja részben megegyezik: mindkettejüknek érdekük gyengíteni az Unió intézményrendszerét, és eltolni az EU döntéshozatali folyamatait az egyhangú szavazások irányába. Oroszország ezzel növelné befolyását az uniós tagállamok felett, míg a magyar kormány saját lobbijét erősítené a blokkon belül. A célok hasonlóak, még sincs szó szoros együttműködésről.

Az EU antidemokratikus szervezetnek minősítése visszatérő toposz mind az orosz, mind a magyar narratívában. Míg a magyar kormány egyértelműen a „Soros-hálózat” befolyását emeli ki, a Kreml-párti portálok üzenetei jóval szerteágazóbbak: Soros mellett hol Németország, hol az Egyesült Államok hajtja uralma alá az uniós intézményrendszert. Mindkét fél előszeretettel hasonlítja ugyanakkor az Unió működését diktatórikus rezsimkéhez. A Kreml kampánya az emberek közvetlen meggyőzése helyett azok összezavarására koncentrál, az EU szakpolitikai döntéseit kivétel nélkül megkérdőjelezi, de nem célja saját javaslatokat megfogalmazni és azok támogatására buzdítani. Ha meg is jelenik a Kreml-párti dezinformációs narratívákban valami javaslat, az általában inkább a Kreml egy-egy európai szövetségesétől származik.

A Kreml-párti média egyébként előszeretettel használja fel a magyar kormány EU-ellenes állításait saját propagandájához, mivel ezzel egyszerűen lehet bemutatni, hogy az Unió maga sem egységes, és vannak még Európában olyan erők, amelyek orosz nézőpontból racionálisan gondolkodnak. Az RT például beszámolt arról, hogy Szijjártó Péter külügyminiszter „értelmetlennek” nevezte az Unió Kínával szemben hozott szankcióit,⁶⁸ ahogy arról is, hogy a magyar diplomácia feje úgy vélte, a COVID-19 elleni oltások átpolitizálása hiba volt az EU részéről,⁶⁹ de a külügyminiszter RT-nek adott, az uniós vakcinabeszerezéseket kritizáló interjúja is a Kreml-barát média fontos témája volt.⁷⁰

A szankciók esetében, amelyek eltörlése a Kreml egyik fontos prioritása, az orosz és a magyar adminisztrációk narratívái szintén erős hasonlóságot mutatnak. A magyar kormány éveket át hangoztatta, hogy az Oroszország elleni szankciók az országnak dollármilliárdos veszteségeket okoztak, annak ellenére, hogy több független médium is megcáfolta ezeket az állításokat.⁷¹ Ezek a magyar kijelentések erősen rezonáltak a Kreml állítására, miszerint az EU csak saját magát lőtte lábba a büntetőintézkedésekkel. Ezt erősítette meg Moszkva egyik propagandaszócsöve, az RT is egy cikkében, igaz, az RT ebben az esetben – helyesen – az orosz ellenszankcióknak tulajdonította az (egyébként eltúlzott) kiesést,⁷² ami viszont a magyar kormánypárti narratívákban nem jelent meg.

---

⁶⁸ RT. (2021). *Hungary's foreign minister blasts EU sanctions on China and Myanmar as 'harmful' and 'pointless'*. Elérve: 2021.04.28. Link: <https://www.rt.com/news/518815-hungary-slams-eu-sanctions-china-myanmar/>

⁶⁹ RT. (2021). *Making Covid-19 vaccines political was huge mistake on part of EU*. Elérve: 2021.04.28. Link: <https://www.rt.com/news/518721-hungary-sputnik-eu-vaccines/>

⁷⁰ Sputnik News. (2021). *Hungary Targeted in Political Attacks Over Talks on Russian, Chinese Vaccines, Foreign Minister Says*. Elérve: 2021.04.28. Link: <https://sputniknews.com/europe/202103211082411562-hungary-targeted-in-political-attacks-over-talks-on-russian-chinese-vaccines-foreign-minister-says/>

⁷¹ Madár István. (2017). *Nem hiszed el, mennyire ártanak nekünk az orosz szankciók*. Elérve: 2021.05.04. Link: <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20170129/nem-hiszed-el-mennyire-artanak-nekunk-az-orosz-szankciok-243200>

⁷² RT. (2017). *Hungary losing billions from Russian counter-sanctions*. Elérve: 2021.05.03. Link: <https://www.rt.com/business/374883-russia-food-embargo-hungary-sanctions/>

Az információhiány egy aranybánya az EU-ellenes dezinformációs kampányok számára

Az egyik legalapvetőbb tulajdonság, amit az EU-ellenes kampányok kihasználhatnak saját érdekeik elérésére, az a lakosság körében érzékelhető alapvető információhiány az EU-val kapcsolatban. Márpedig az ismeretlentől való félelem jól működő kampánystratégia lehet, ahogy azt George Birnbaum, a Fidesz-kampányokat évekig segítő Arthur Finkelstein üzlettársa is elismerte.⁷³ Míg Soros György a kormány Soros-ellenes kampánya előtt egy lényegében ismeretlen, közömbös ember volt a magyar köztudatban,⁷⁴ 2021-ben már a magyarok 49 százaléka gondolta, hogy a kormányellenes tüntetéseket Soros György szervezte és támogatta, a Fidesz-szavazók között pedig 91 százalék volt ez az arány.⁷⁵ Az Unióval kapcsolatos ismeretekről viszonylag kevés adat áll rendelkezésünkre, de egy 2007-es Eurobarometer-felmérés például rámutatott, hogy a magyarok mindössze 23 százaléka gondolta, hogy jól informált az uniós ügyekről, de az EU átlaga is csupán 30 százalékos volt.⁷⁶ Tehát mind az uniós, mind a magyar lakosság ismeretei hiányosak lehetnek az EU-ról, ez pedig lehetőséget biztosít az orosz és a tagállami EU-ellenes dezinformációs kampányoknak. Ezek a kampányok nem is feltétlenül sikertelenek: a Globsec 2021-es felmérése szerint tíz közép-kelet-európai országban (V4, Ausztria, Románia, Észtország, Litvánia, Lettország és Bulgária) a megkérdezettek 52 százaléka gondolta, hogy Brüsszel megmondja az országának, hogy mit tegyen, anélkül, hogy az adott államnak beleszólása lenne ebbe, míg a bolgárok 55 százaléka hiszi, hogy az EU mindig is a bolgár nukleáris energiaipar elpusztításán dolgozott.⁷⁷

Amennyiben az uniós tagállamok lakosságának nincsenek meg az alapvető információi az Európai Unióval, annak döntéshozatali folyamataival kapcsolatban, úgy a dezinformációs kampányok akadály nélkül terjeszthetik, hogy az Európai Bizottság kényszerítené a tagállamokat „migránsok befogadására”, miközben a testület valójában csak törvényjavaslatokat tehet, azokat a tagállami minisztereket tömörítő Tanács és a legtöbb esetben az Európai Parlament közösen fogadja el. E probléma orvoslására lenne kulcsfontosságú az Európai Unióval kapcsolatos ismeretek tanításának beemelése a közoktatásba az állampolgári ismeretek részeként, valamint arra, hogy az Unió jól megtervezett, koordinált és időszakonként ismétlődő tájékoztató kampányokat indítson saját működéséről.

Az információhiány kérdésköréhez tartozik, hogy a már említett 2007-es Eurobarometer-felmérés alapján az EU lakosságának mindössze 18-35 százaléka tartja magát jól informáltként az EU szakpolitikai döntéseivel kapcsolatban, például a klímavédelem, a bűnüldözés, a gazdaság vagy éppen a külpolitika területén. Ezt nem csak az autoriter rezsimek, a populista pártok, de sokszor a főáramú politikusok is előszeretettel kihasználják, ugyanis a távoli „Brüsszelre” fogják adott esetben saját hibáikat is. Jó példa

---

⁷³ D. Kovács Ildikó. (2019). *Kitálalt a Fidesz kampánytanácsadója: Így csináltak Sorosból tökéletes ellenséget*. Elérve: 2021.05.04. Link: <https://24.hu/belfold/2019/01/14/soros-gyorgy-fidesz-kampany-arthur-finkelstein-george-birnbaum/>

⁷⁴ Komócsin Sándor. (2019). *Külföldi sajtó: eldurvul az Orbán-kormány és az EU háborúja*

⁷⁵ Political Capital. (2021). *Voices of CEE*. Globsec. Elérve: 2021.05.04. Link: https://www.politicalcapital.hu/pc-admin/source/documents/globsec_trends_2020_factsheet_hungary_eng.pdf

⁷⁶ European Commission. (2007). *Eurobarometer 67*. Elérve: 2021.05.03. Link: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/617>

⁷⁷ Globsec. (2021). *Voices of Central and Eastern Europe*. Elérve: 2021.05.04. Link: <https://www.globsec.org/wp-content/uploads/2020/06/Voices-of-Central-and-Eastern-Europe-print-version.pdf>

erre Sebastian Kurz osztrák kancellár, aki az Uniótól követelt extra Pfizer-BioNTech vakcinadózisokat, mert állítása szerint országa nem kapta meg a neki járó adagokat. Valójában annyi történt, hogy Bécs nem kötötte le a teljes neki járó allokációt a Pfizer vakcinájából, és inkább más vakcinákra alapozta oltási kampányát.⁷⁸ Természetesen nem arról van szó, hogy az Európai Unió döntéseit ne lehetne kritizálni, sőt, a szélesebb körű társadalmi vita a blokk előnyeiről és hátrányairól, jövőjéről kifejezetten fontos. Ugyanakkor azzal, hogy bizonyos politikai erők országuk problémáinak egy részét „Brüsszelre” hárítják, akkor is, ha az uniós intézményeknek nincs közük az adott döntéshez, csak a lakosság EU-ba vetett bizalmát ássák alá. Mindenesetre az uniós intézményeknek ebből a szempontból is szüksége van az erősebb, szélesebb rétegeket elérő kommunikációra, a tagállami uniós képviselőknek reagálni kell az Unió elleni politikai vádakra, és el is juttatni ezeket az üzeneteket a helyi lakossághoz. Az Európai Uniónak több pénzt kell áldoznia saját döntései kommunikációjára is, illetve támogatnia kell a tagállami sajtót, hogy azok többször számolhassanak be az Uniót érintő eseményekről is. Kiemelkedően hasznos lépés lehet az olyan uniós programok kiterjesztése, mint az Erasmus, hogy minél több uniós állampolgár érezze az Unió pozitív hatását saját maga is.

Az Unió elleni dezinformációs kampányok természetesen nem fognak megszűnni, de az európai állampolgárokkal való közvetlenebb kapcsolat kialakítása sokat segítené abban, hogy az intézményrendszer kihúzhassa az ilyen erőfeszítések méregfogát, és növelje a bizalmat az uniós intézmények iránt.

---

⁷⁸ Jillian Deutsch et al. (2021). *Austria threatens to halt EU's 100M vaccine buy until it gets greater share of jabs*. Politico.eu. Elérve: 2021.05.04. Link: <https://www.politico.eu/article/sebastian-kurz-austria-threatens-to-block-eu-option-to-buy-100-million-coronavirus-vaccine-doses-in-fight-over-distribution/>